

Išplėstinio kurso užduotis

1. Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite *teksto tematiką*, keliamų *problemų aktualumą*.

Aptarkite teksto *argumentavimo būdus*, *stilistiką*.

Išsakykite *savo požiūrį* į keliamas problemas, *pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi*.

Kalbėdami mintis dėstykite *nuosekliai ir aiškiai*, kalbėkite *taisyklingai*, laikykitės *kalbėjimo etikos* reikalavimų.

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Leonidas Donskis¹: „Mes bėgame nuo tikrovės“ Filosofą Leonidą Donskį kalbina žurnalistė Violeta Melnikienė

– Mūsų pokalbį norėčiau pradėti Sigmundo Froido² ir Viktoro E. Franklio³ mintimis. S. Froidas sako, kad, jei žmogus ieško gyvenimo prasmės, jis serga. V. E. Franklis sako, kad, jei žmogus neieško gyvenimo prasmės, jis tuoj sirgs. Žiūrint į šiandieną, į postmodernizmo⁴ kultūrą, susidaro toks įspūdis, kad žmogus, modernizmo laikais tik pradėjęs klausti, kokia gyvenimo prasmė, postmodernistinėje kultūroje pamažu nustoja to klausti.

– Jis nustoja klausti todėl, kad egzistuoja tokia iliuzija, kurią sukūrė naujojo tipo hiperkomunikacija⁵, jos perteklius. Komunikacijos perviršis ir informacijos perteklius sukūrė iliuziją, kad prasmė kažkoku būdu bus atskleista, kad nereikia ypatingo individualaus žmogaus darbo – nei intelektualinio, nei etinio, – kad būtų galima pradėti prasmės ieškojimus.

O kita iliuzija yra ta, kad dėl gyvenimo prasmės galima kažkaip tartis ir priimti neva liberalų sutarimą, kuris reikštų, jog, jei mums visiems iš esmės gerai, tai gal tai ir yra prasmė? Ji yra kolektyvinė arba gal net anoniminė... Kitaip tariant, niekas nesiima uždavinio savo gyvenimu išmėginti dalykų tikrumą, jų autentiškumą. Mes esame įtraukiami į hiperkomunikaciją, į socialinius tinklus, į internetą. Tai savotiškai išaikvoja, ištuština žmogų, dažniausiai jam to nė nesuvokus.

Ir kitas labai realus pavojus – tai sukurta iliuzija, kad visiškai nebūtina ieškoti prasmės, nes egzistuoja tam tikri ekspertiniai sprendimai ir paprasčiausiai tau kažkas pasakys, kas yra prasmė. Tai yra technokratijos⁶ pavojus – yra ekspertai, jie žino. Arba kitas pavojus yra tas, kad viską lemia tam tikri komunikaciniai žaidimai ir susitarimai – pasikalbėkite su feisbuko draugais, galbūt suprasite, kad reikia susitarti, pasiekti konsensusą. Kitaip tariant, yra pabėgimo nuo savęs formos ir jos darosi vis naujesnės.

¹ Leonidas Donskis (1962–2016) – Lietuvos filosofas, eseistas, visuomenės veikėjas.

² Sigmundas Freudas (1856–1939) – austrų neuropatologas, psichiatras, psichologas, psichoanalizės pradininkas.

³ Viktoras E. Franklis (1905–1997) – austrų psichologas, psichiatras. 1942 m. buvo įkalintas nacių koncentracijos stovykloje. Išgyvenęs holokaustą po trejų metų įkalinimo parašė savo garsiąją knygą „Žmogus ieško prasmės“.

⁴ Postmodernizmas – platus kultūrinis XX a. antrosios pusės judėjimas, pakeitęs modernizmą ir apimantis daugelį meno rūšių; būdinga nusivylimas pažanga, racionalumu, tradicinių meno normų laužymas, atvirumas netradicinėms meno formoms, eklektiškumas ir pan.

⁵ Hiperkomunikacija – perteklinis bendravimas, visų pirmiausia vykstantis socialiniuose tinkluose, internete.

⁶ Technokratija – „technologų valdžia“, valstybės valdymo forma, kur svarbiausius sprendimus priima kvalifikuoti technologai, mokslininkai, inžinieriai..

Galima suprasti, ką turėjo omeny V. E. Franklis, sakydamas, kad žmogaus, neužduodančio sau šito klausimo, nieko gero nelaukia. Jis tą puikiausiai suprato po patirties Aušvico koncentracijos stovykloje. Žmogus, kuris neieškojo prasmės, nematė prasmės išgyventi, ir neišgyveno.

Šiandien mes gyvename pasaulyje, kuriame bėgama nuo tikrovės per hiperbendravinimą⁷, hiperkomunikaciją, per virtualią tikrovę. O jei bėgi nuo pasaulio, jei nori nuo jo pabėgti ir pabėgi, tai natūralu, kad prasmė net ir neiškyla. Tu nepatiri išgyvenimų, kurie tave sugrąžintų prie tavęs paties. Tu savimi nepatikrini tam tikrų įvykių, pasirinkimų.

Mes gyvename savotiškomis globalinėmis nuogirdomis, globalinėmis sensacijomis, kada labai greitai atkeliauja informacija, o mes palaukiame, kol bus sudėti akcentai. Tai ir yra tas komunikacijos ir informacijos perviršis, kurį aš ir laikau keliu į naują, globalinį žmonijos kvailinimo mechanizmą: ir kvailinimąsi, ir kvailinimą.

Mano atsakymas būtų, kad, deja, vienas iš sunkiausiai pasiekiamų dalykų pasaulyje lieka žmogaus akistata su pačiu savimi, autentiškos būsenos – niekas jų nebenori, visi nuo jų bėga. Ir kitas dalykas – gyvenimo pagreitėjimas, kuris ir nebeleidžia sustabdyti akimirų, nei mąstymo, nei etinės refleksijos, nei, pagaliau, kažkokio psichologinio žvilgsnio į save, būtinybės susivokti, kad aš keičiuosi, ir keičiasi mano santykis su kitais.

Aš bijau, kad tas pagreitėjęs gyvenimas yra pavertęs žmogų įkaitu naujų aplinkybių, kuriose, atrodo, yra svarbu nubėgti tą atkarpą – šiandien nuo A iki B, rytoj – nuo B iki C. Bet juk pirma reikia suvokti, ką mes darėme, ar mes apskritai bėgome, ar stovėjome vietoje. Šitas momentas dingsta iš mūsų gyvenimo.

485 žodžiai

Parengta pagal radijo laidą „Leonidas Donskis: „Mes bėgame nuo tikrovės“, Violeta Melnikienė, *LRT Klasikos* laida *Kasdienybės kultūra*, LRT.lt, 2013 m.

Prieiga internete <https://www.elijas.lt/straipsniai/1-donskis-mes-begame-nuo-tikroves/>

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Kaip manote, kodėl žmogui svarbu ieškoti gyvenimo prasmės?
2. Kas, Donskio nuomone, mūsų laikais labiausiai trukdo žmogui ieškoti gyvenimo prasmės?
3. Kodėl filosofas teigia, kad žmogus, nustojęs ieškoti prasmės, bėga nuo tikrovės?
4. Kokį gyvenimą jūs laikote prasmingu, kaip įsivaizduojate savo ateitį ir tikslus?
5. Kokia jūsų nuomonė: ar gilinimasis į gyvenimo prasmės klausimus stiprina žmogų, ar tai tik bereikalinga, išblaškanti proto painiava, atitraukianti mus nuo realių darbų?

⁷ Hiperbendravinimas – perteklinis, neprasmingas bendravimas.